

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 70

СЕРПЕНЬ • AUGUST 2018 • Nr. 16 (2996)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

СВЯТИЙ ІРИНЕЙ, ОТЕЦЬ ЦЕРКВИ

Іринея Ліонського, єпископа, який жив у II ст.н.е., сьогодні варто проголосити головним «просвітлювачем мізків» для безлічі наших сучасників, які захоплюються фентезі та іншими культурними явищами (фільмами, іграми тощо), базованими на тому самому гностицизмі, з яким боровся цей святий.

Гностицизм став загрозувати християнству в його дуже ранньому, ще «дитячому» віці (йдеться про II ст.!). Спокуса визнати когось – а власне кажучи, себе, з боку тих, хто ставав гностиками, – «більш духовним», «вibrаним», «утаємниченим», «призначеним», «сповненим знання» (а «гноза» грецькою саме і є «знання») – від початку була диявольською оманю. Бог є світло, і тьми в Ньому немає. І потаємних сторін, прихованого знання, особливої втаємниченості в Ньому та у вірі в Нього немає. Є таїнства, які завжди залишаються таємницею, але вони не є «таємним знанням!» Суть того, що розказується і нав'язується сьогодні, – що боротьба добра і зла вічна і предвічна, і що вона має космічний вимір

і космічне значення, і що Деміургові-творцю допомагають на землі його вибрані-архонти. Здається, в будь-якій сучасній культурній жуйці наявне саме це підґрунтя...

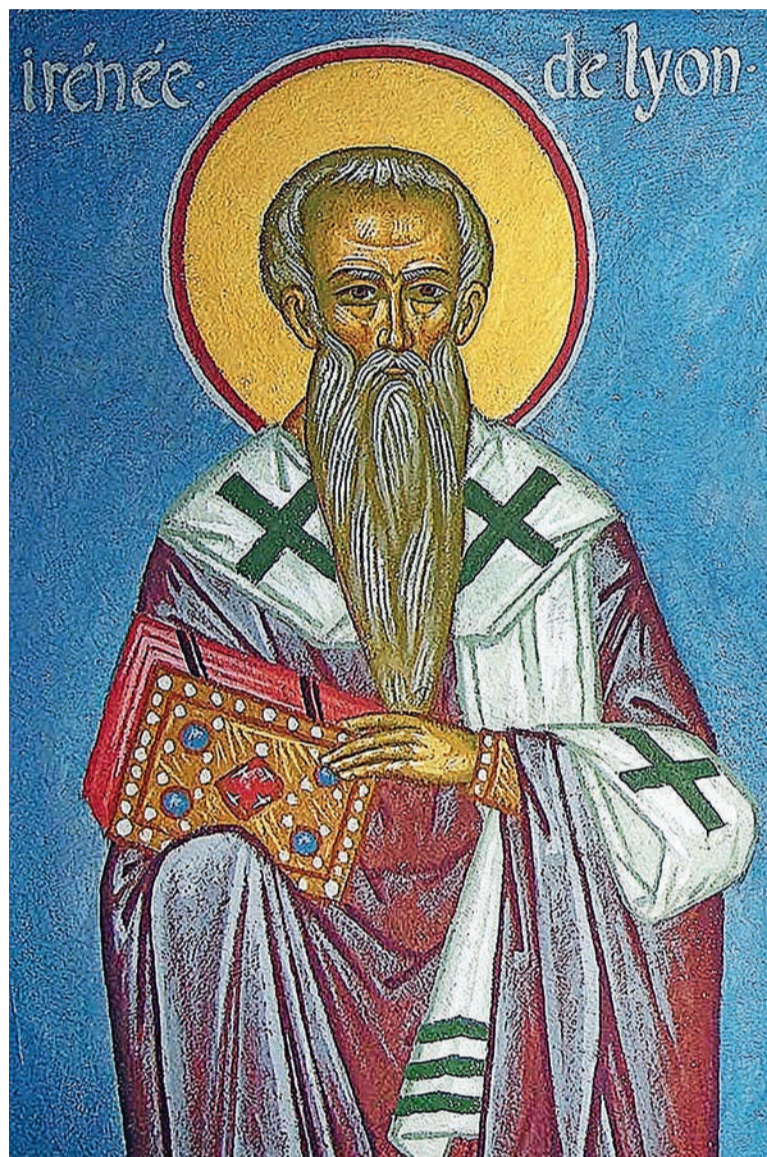
Святий Іринея народився приблизно 125 р.н.е., він безпосередньо належить до ланцюжка тих «перших із перших»: учень св. Полікарпа, який, своєю чергою, був учнем апостола Івана. Став місіонером, вирушив у язичницьку Галлію; 177 року був делегований від місцевого кліру з листом до папи Елевтерія. Для нас це свідчить про його авторитетність у місцевій Церкві, а йому допомогло уникнути мученицької смерті, якої зазнав тодішній ліонський єпископ Понтій, коли правитель провінції, Септимій Север, звелів вирізати християн.

Повернувшись до Ліона, Іринея уже сам став єпископом. Дата його смерті точно невідома. Імовірно, це сталося 202 року, про що згадує св. Єронім.

Продовження на 2 стор. ▼

Священномученик Іринея, розпис в храмі преподобного Сави Освяченого, Франція

Після мученицької смерті Іринея поховали в церкві Святого Йоана в Ліоні, яку пізніше перейменували у церкву Святого Іринея в його честь. Гріб і його мощі були зруйновані в 1562 році кальвіністськими гугенотами. (з Вікіпедії)

XI

ЦІННОСТІ, ЗА ЯКІ ВАРТО ВІДДАТИ ЖИТТЯ

Віра в Бога має надзвичайну силу та могутність, адже вона допомагає нам відкрити та прийняти вічне життя. Українці демонструють відвагу: у скрутний час своїми вчинками показують важливі цінності: віру в Небесного Отця та у свободу. На цьому наголосив Блаженніший Святослав під час своєї проповіді до вірних у неділю, 12 серпня, під час Успенської прощі до Слоцбурґа (США), на горі Марії.

Предстоятель зазначив, що у цей час збіглося три ювілей: 1030-річчя Хрещення Київської Русі-України, 60-річчя створення Філадельфійської митрополії, а також піднесення Стемфордського екзархату до рівня єпархії. Окрім цього, Глава УГКЦ зізнався, що йому надзвичайно приємно стояти на тому ж місці, на якому 50 років тому був патріарх Йосиф Сліпий. [...]

ДІ УГКЦ

«Як на мене, зараз ситуація значно гірша, ніж була 1979 року, коли Радянський Союз напав на Афганістан. Тоді світ виявився більш принциповим і єдиним, а зараз він розхристаний. Бачимо як світ, по суті, здається Росії.» Це фрагмент розмови з Айдером Муждабаєвим про Росію, її дії, та реакцію на них світового співтовариства.

Читайте на 4 та 5 сторінках

СВЯТИЙ ІРИНЕЙ, ОТЕЦЬ ЦЕРКВИ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Він багато трудився над богословською освітою тодішніх християн, пишучи різні твори; до нас вони дійшли в уривках, цитатах і перекладах, але оцінити його богословську думку цілком можливо. Найвідоміший труд св. Іринея – трактат «Проти ересей». Цю працю відзначають не тільки глибока віра і глибо-

ке богословське чуття, а й методологічна правильність (ідеться про викладення ересі та її послідовне спростування, а не загальні закиди в неістинності). Також цей трактат важливий для істориків, бо в ньому йдеться про конкретне життя тодішньої Церкви і частково – про біографію самого святого. Іринея писав грецькою,

що підтвердилося знайденням 1940 року папірусної бібліотеки в м. Тура, де виявлено три з п'яти томів трактату «Проти ересей». До III ст. грецька була найпоширенішою і «офіційною» мовою в Церкві. Праця «Проти ересей» дійшла до нас у латинському перекладі.

Друга його найвідоміша праця – «Підтвердження

апостольського вчення» – збереглася в дослівному вірменському перекладі. Вона присвячена доказові істинності Євангелія на підставі пророцтв Старого Завіту. Саме в рамках боротьби з гностицизмом формувалося й уточнювалося вчення про Трійцю (завдяки св. Іринею цей термін міцно увійшов у богослов'я), про зв'язок

гріхопадіння й відкуплення (що заперечували гностики); також і про Втілення, бо всі гностики були докетистами, тобто не визнавали повноти втілення Бога.

В іконографії зображається як чоловік старшого віку у вбранні латинського єпископа, з митрою і пасторалом.

«Католицький оглядач»

ХІ

СВЯТИЙ ІРИНЕЙ ПИСЬМЕННИК

Іринея зайняв виняткове місце в християнській літературі. Написав на грецькій мові багато робіт, які містять свідчення сучасника героїчної епохи Церкви, що слухав св. Полікарпа, учня св. Івана, і який, таким чином, відноситься до апостольської епохи. Жодна з його праць не збереглася у первісному вигляді, хоча величезне число фрагментів дійшло до нас у вигляді цитат пізніших авторів. Дві з них, однак, дійшли до нас повністю в латинському перекладі:

1. Трактат з п'яти книг, що мають загальну назву *Adversus haereses*, присвячених, згідно з назвою, «Виявленню і спростуванню помилкового знання». До нас дійшов дуже ранній латинський переклад цієї роботи, в точності якого немає сумнівів. Це головна праця Іринея, і воістину найважливіша; вона містить точний опис не тільки гностицизму в його

різних формах, але також і найголовніших ересей, що поширилися в різних християнських громадах, і являє собою безцінне джерело інформації про цілком ранню церковну літературу від її початку до кінця другого століття. Спростовуючи еретичні погляди, Іринея протиставляє їм істинне вчення Церкви, і таким чином надає нам точне і дуже

раннє вагоме свідчення. Досить згадати про те, як часто уривки з його робіт цитуються богословськими і полемічними авторами на тему Євангелія від Івана, Святої Євхаристії та першості Римської Церкви.

2. Друга робота збереглася у вигляді дослівного вірменського перекладу. Вона має назву «Підтвердження апостольського вчення».

Автор тут не спростовує ересі, а зміцнює у вірі, детально пояснюючи християнське віровчення, показуючи істинність Євангелія з допомогою пророцтв Старого Завіту. Хоча по суті в ній немає нічого, що не було б викладено раніше в «*Adversus Haereses*», вона є документом, що чудово доводить глибоку і живу віру Іринея.

Джерело: catholicencyclopedia.in.ua

ХІ

НАВЕРНЕННЯ ДО СВІТУ, ЗАМІСТЬ ДО БОГА

Кардинал Герхард Мюллер є колишнім префектом Конгрегації доктрини віри і колишнім єпископом Регенсбургу в Німеччині. Він також є видатним професором богослів'я, главою Папської біблійної комісії та Міжнародної теологічної комісії. Нещодавно він відповів на кілька запитань видання «*Catholic World Report*» щодо ситуації в Німеччині, щодо дискусії навколо допуску до Св. Причастя певних протестантів, щодо тривалих конфліктів навколо вчення Церкви про священничі свячення для жінок та щодо гомосексуальності.

Одним із наслідків цього є вимога уділяти Святе Причастя навіть особам без католицької віри, а також тим католикам, котрі не перебувають у стані освячуючої ласки. Також на їх порядку денному є: благословення гомосексуальних пар, сопричастя з протестантами, релятивізація нерозривності сакраментального подружжя, впровадження «*viri rōbati*» і з ним укинення священничого celibату, погодження сексуальних відносин до шлюбу і за його межами. Такими є їхні цілі, і для того, щоб їх досягти, вони готові навіть прийняти розділення у єпископській конференції. Вірних,

котрі всерйоз ставляться до католицької доктрини, таврують консерваторами і випихають з Церкви, а також піддають наклепницьким кампаніям ліберальних і антикатолицьких ЗМІ.

Для багатьох єпископів істина об'явлення і католицьке визнання віри є лише ще однією змінною у внутрішньоцерковній політичній владі. Деякі з них цитують індивідуальні домовленості з Папою Франциском і думають, що його заяви в інтерв'ю журналістам і публічним особам, котрі є далекими від католицизму, можуть бути оправдані навіть для «пом'якшення» вста-

новлених, непохитних істин віри [= догм]. Загалом, ми маємо справу із процесом явної протестантизації.

Екуменізм, на противагу, має за свою мету повну єдність усіх християн, яка уже сакраментально реалізується в Католицькій Церкві. Захоплення єпископату і клиру світськими справами у XVI столітті стало причиною розділення християнства, що діаметрально протилежне волі Христа, засновника єдиної, святої, католицької і апостольської Церкви. Хвороба того віку зараз, начебто, є лікарством, з допомогою якого вдасться подолати розділення.

Продовження на 3 стор. ▼

► Від 2014 року у Церкві існує постійний потік конфліктів та напруги за участю багатьох єпископів Німеччини. Що лежить в основі цього явища? Що є джерелом цих конфліктів?

Кард. Г. Мюллер: Одна група німецьких єпископів, з їх главою [тобто Єпископської конференції Німеччини] на чолі, вважають себе тими, хто встановлює тренди на шляху Католицької Церкви до сучасності. Вони вважають секуляри-

зацію та дехристиянізацію Європи незворотнім розвитком. Саме з цієї причини, на їхню думку, Нова Євангелізація – програма Івана Павла II і Бенедикта XVI – є боротьбою проти об'єктивного напрямку історії, що нагадує боротьбу Дон Кіхота проти вітряків. Вони шукають для Церкви такої ніші, де вона зможе виживати у спокої. Тому усі доктрини віри, що протилежні «мейнстріму», соціальному консенсусу, слід реформувати.

НАВЕРНЕННЯ ДО СВІТУ, ЗАМІСТЬ ДО БОГА

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

Неосвіченість католицької віри на той час була катастрофічною, особливо серед єпископів і пап, котрі більше присвячували себе політиці і владі, аніж свідченню істини Христа.

Сьогодні для багатьох людей набагато важливішим є бути прийнятим у ЗМІ, аніж істина, за яку ми також повинні терпіти. Петро і Павло заради Христа стали мучениками у Римі, у центрі влади їхніх днів. Правителі світу не приймали їх як героїв, але знущалися над ними на хресті, як з Христа. Ми не повинні ніколи забувати мученицького виміру Петрового служіння та єпископського уряду.

► **А чому саме певні німецькі єпископи хочуть дозволити на загальній основі приймати Святе Причастя протестантам?**

Кард. Г. Мюллер: Жоден єпископ не має влади уділяти Святе Причастя християнам, котрі не перебувають у повному сопричасті з Католицькою Церквою. Лише в ситуації, де присутня небезпека смерті, протестант може просити про сакраментальне відпущення і Святе Причастя як «viaticum», якщо він розділяє всю католицьку віру і таким чином входить у повне сопричастя з Католицькою Церквою, хоча він ще не оголосив офіційно про своє навернення.

На жаль, навіть єпископи сьогодні більше не знають про католицьке вірування в єдність сакраментального і церковного сопричастя, і вони виправдовують свою невірність католицькій вірі начебто душпастирською турботою чи теологічними поясненнями, які, однак, суперечать основам католицької віри. Вся доктрина і практика повинні базуватись на Святому Письмі та Апостольській Традиції, і не повинні суперечити попереднім догматичним проголошенням Церковного Магістеріуму. Це стосується і дозволу некатолицьким християнам приймати Причастя під час Літургії – окрім надзвичайних ситуацій, описаних вище.

► **Як ви оцінюєте, по-перше, стан здоров'я католицької віри в Німеччині, а, по-друге, Європи загалом? Чи, на вашу думку, Європа зможе відновити відчуття своєї колишньої християнської ідентичності?**

Кард. Г. Мюллер: Там є дуже багато людей, котрі живуть своєю вірою, любов'ю Христа і Його Церкви, і покладають усю свою надію на Бога в житті і в смерті. Однак серед усіх них є й такі, котрі почувають себе покинутими і зрадженними з боку їх пастирів. Бути популярним серед громадської думки зараз є критерієм т. зв. «доброго» єпископа чи священника. Ми стаємо свідками навернення до світу, замість до Бога, на противагу словам апостола

Павла: «Чи я отим запобігаю ласки у людей чи в Бога? Хіба намагаюся людям подобатися? Якби я ще й людям хотів подобатися, я не був би Христовим слугою» (Гал. 1,10).

Нам потрібні священники і єпископи, сповнені ревності за Божим домом, котрі повністю присвячують себе спасінню людей в паломництві віри до нашого вічного дому. Для «лайтового християнства» немає майбутнього. Нам потрібні християни із місіонерським духом.

► **Конгрегація доктрини віри нещодавно підтвердила одвічне вчення Церкви про те, що жінок не можна висвячувати на священників. Чому, на вашу думку, це вчення, яке впродовж останніх років було кілька разів підтверджене, продовжує бути таким, яке багато хто в Церкві намагається оскаржити?**

Кард. Г. Мюллер: На жаль, сьогодні Конгрегація доктрини віри не має особливої доброї пошани, а її значення для Петрового приросту не визнається. Держсекретаріат та дипломатичні служби Апостольського Престолу є дуже важливими для відносин Церкви із різними державами, однак Конгрегація доктрини віри є більш важливою для відносин Церкви з її Главою, від Котрого надходять усі благодаті.

Віра є необхідною для спасіння; папська дипломатія може зробити багато добра у світі. Але проголошення віри і доктрини не слід підпорядковувати вимогам і умовам земних ігор влади. Надприродна віра не залежить від земних влад. У вірі, цілком зрозуміло, що таїнство Рукоположення у трьох рівнях: єпископа, священника і дякона, може чинно отримати лише хрещений католицький чоловік, бо лише він може символізувати і таїнственно представляти Христа, як Нареченого Церкви. Якщо священниче служіння розуміти як позицію влади, тоді ця доктрина застереження Рукоположення за католиками чоловічої статі, є формою дискримінації жінок.

Однак це бачення влади і соціального престижу є помилковим. Лише тоді, коли ми дивитимемося на усі ці доктрини віри і таїнства очима богослів'я, а не в рамках влади, тоді доктрина віри щодо природних передумов таїнств Рукоположення і подружжя також стане для нас очевидною. Лише чоловік може символізувати Христа Нареченого Церкви. Лише один чоловік і одна жінка можуть символічно представляти відносини Христа і Церкви.

► **Ви нещодавно представили італійське видання книжки Данієля Меттсона «Чому я не називаю себе геєм».**

▼ Продовження на 4 стор.

ХРИСТИЯНСЬКО-МУЗИЧНИЙ ТАБІР ДЛЯ ДІТЕЙ У ГАННОВЕРІ

З благословення преосвященного Владика Петра Крика, екзарха Апостольської Екзархії для українців в Німеччині та Скандинавії, у місті Вольфсбург (Німеччина) відбувся перший в Європі християнсько-музичний табір для дітей. Цей табір був організований завдяки співпраці сім'ї музикантів

п. Романа Антоноку та його дружини Христини із деканом УГКЦ о. Романом Максимцівим із Ганновера. Впродовж тижня діти, які вперше зустрілися із бандурою, навчилися грати на цьому чудовому інструменті. День у таборі був гармонійно поєднаний з молитвою, навчанням гри на бандурі, співом, участю у Божественній Літургії та активним відпочинком. Під час святкування храмового празника в храмі св. Володимира Великого учасники табору мали нагоду продемонструвати присутнім здобуті навички гри на бандурі і поділитися незабутніми враженнями таборового життя. Надзвичайно швидкі успіхи в навчанні гри на бандурі у дітей та шире зацікавлення спричинилися до заснування першої у Західній Європі дитячої капели бандуристів з осередком в Ганновері при парохії УГКЦ. Організатори висловлюють щире подяку за фінансову підтримку Преосвященному Владиці Борису Гудзяку, єпарху Єпархії Святого Володимира Великого у Франції. (о. Роман Максимців, «Католицький оглядач»)

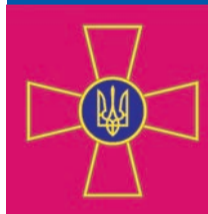
ЗРОСТАЄ ЕКОНОМІКА

Економіка України зростає 10 кварталів поспіль, стверджують дані Державної служби статистики. Так, зростання реального ВВП у другому кварталі поточного року склало 3,6% порівняно з другим кварталом 2017 року. Одним з факторів цього процесу стало зростання товарного експорту. Євросоюз залишається ключовим для України зовнішнім ринком. Обсяг експорту товарів та послуг до ЄС за підсумками першого півріччя перевищив 11,1 млрд дол. (Держстат)

ДЕКОМУНІЗАЦІЯ ДОНЕЧЧИНИ

Від квітня 2015 року на території Донецької області перейменували 109 населених пунктів, 2950 вулиць та інших об'єктів топоніміки, а також демонтували 75 пам'ятників та пам'ятних знаків. Всі ці заходи здійснені на виконання Закону України «Про засудження комуністичного та нацистського тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». Як повідомили в Донецькій ОДА, в рамках ініціативи «Українізація міст» протягом 2017–2018 років 4 міста здійснили повну «українізацію» (Дружківка, Покровськ, Вугледар, Мирноград) та отримали 70 млн. грн. на реалізацію інфраструктурних проектів. (УІНП)

«СЛАВА УКРАЇНІ!» СТАНЕ ОФІЦІЙНИМ У ЗСУ

Президент України П. Порошенко доручив розробити законопроект, що передбачатиме заміну військового вітання в ЗСУ радянського зразка «Здрастуйте, товариші!» та «Бажаємо (бажаю) здоров'я!» на «Слава Україні!» та «Героям слава!», повідомив міністр оборони Степан Полторак. Під час військового параду в День незалежності у Києві 24 серпня, як військово-вітання, використовувалося «Слава Україні!» та «Героям слава!». («Укрінформ»)

250 МЛН. ДОЛ. ДЛЯ УКРАЇНИ

Президент США Дональд Трамп підписав закон про «Бюджет США на 2019 р. на потреби національної оборони», який передбачає спрямування 716 мільярдів доларів на оборону. «Цей бюджет також зміцнює нашу підтримку союзникам в Європі проти російської агресії, через надання фінансування для ініціативи стримування в Європі. У протистоянні цим небезпекам, ми знаємо, що слабкість – найбільш певний шлях до конфлікту і надзвичайна потужність є найбільш певним засобом нашої оборони», – заявив Трамп. Одна зі статей документу дозволяє виділити Міністерству оборони США 250 мільйонів доларів для надання безпекової допомоги Україні. У цю суму закладено 50 мільйонів доларів на оборонні летальні види озброєнь. Документ включає положення про продовження співпраці з Україною у питанні кібербезпеки, який передбачає допомогу Києву у посиленні власних спроможностей щодо захисту від кібератак. («Голос Америки»)

ВИРОБНИЦТВО БОЄПРИПАСІВ ВЕЛИКИХ КАЛІБРІВ

На заводі «Артем» у Києві відкрилася виробнича лінія з виготовлення снарядів великого калібру. Підприємство виготовлятиме стрільна для артилерійської установки «Гіацинт» калібром 152 мм. Це найбільш дефіцитні в українському війську набой. Устаткування на заводі дозволяє також виготовляти артснаряди натовського калібру 155 мм, потреба у яких є очевидною з огляду на очікувану появу в українському війську самохідної артилерійської установки «Богдана». («Укрінформ»)

ЕНЕРГЕТИКА, БЕЗПЕКА

Естонію, Латвію та Литву буде підключено до європейської енергетичної системи. Цей крок дозволить названим країнам обмежити їхню залежність від постачання електроенергії з Московії. Польща, Чехія, Угорщина та Словаччина синхронізували свої системи з континентальною Європою ще у 1995 році. Фактична інтеграція мережі країн Балтії відбудеться до 2025 року. (Radio Lemberg)

НАВЕРНЕННЯ ДО СВІТУ, ЗАМІСТЬ ДО БОГА

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

Що вас вразило у цій книжці і у її підході? Чим вона відрізняється від деяких «про-геївських» підходів і ставлень, які прийняли деякі католики? Що можна зробити для того, щоб пояснити, в позитивному значенні, вчення Церкви про сексуальність, подружжя і пов'язані з ними справи?

Кард. Г. Мюллер: Книжка Даниеля Метсона написана з особистої точки зору. Вона базується на глибо-

ких інтелектуальних роздумах про сексуальність і подружжя, що відрізняє її від будь-якого виду ідеології. Таким чином вона допомагає особам із одностатевими вподобаннями визнати їх гідність і слідувати цілющим шляхом розвитку їх особистості, та не дозволити використовувати себе як пішаків у прагненні ідеології до влади. Людська особа є внутрішньою єдністю духовних і матеріальних організа-

ційних принципів, а відповідно – особою та вільно діючим суб'єктом духовної, тілесної і соціальної природи.

Чоловік є створений для жінки, а жінка – для чоловіка. Метою подружнього союзу не є влада одного над іншим, але – єдність самовідданої любові, в якій вони обоє зростають і разом досягають мети в Бозі. Сексуальна ідеологія, що применшує людську особу до сексуального задоволен-

ня, насправді є ворожою до сексуальності, бо заперечує мету сексу, а «eros» є «agare». Людина не може дозволити опустити себе до статусу більш високо розвиненої тварини. Вона є покликанною до любові. Лише тоді, коли я люблю іншу особу заради неї самої, тоді знаходжу себе; лише тоді я звільняюсь від в'язниці мого примітивного егоїзму. Неможливо досягнути сповнення себе самого за рахунок інших.

Логіка Євангелія є революційною у світі споживачтва і нарцисизму. Бо лише зерно пшениці, що падає в ґрунт і помирає, не залишається самим, але дає багато плодів. «Хто життя своє любить, той погубить його; хто ж зненавидить своє життя на цьому світі, той збереже його, щоб жити вічно» (Ів. 12,25).

Переклад:
«Католицький оглядач»
за матеріалами
The Catholic World Report

Важкі питання віри

Чому на розп'яттях під ногами Ісуса зображають череп?

Багато того, що ми бачимо у церкві, має глибоке духовне значення. Особливо коли йдеться про символіку ікон, образів. Ось, зокрема, чи усім відомо, чому під хрестом, де розп'ятий Ісус, часто зображають череп і яке це має значення?

Голгофу, місце смерті Христа, називають «череп-місцем»: за однією з версій – через те, що зовнішній вигляд гори нагадував череп, за іншою – там захоронювали черепи страчених. Однак є ще одна легенда про те, що саме на цьому місці був похований Адам, перший чоловік. Отож, за переданням, кров і вода Нового Адама – Ісуса, обмили останки старозавітного Адама. І так чудесним способом знищено було

первородний гріх. Христос зійшов до пекла, щоб визволити людину з оков гріха.

Ісус віддав добровільно своє життя, щоб його ціною раз і назавжди відкупити людину від вічного вогню, і переміг смерть. Також кажуть, що на місці, де встановлено хрест, і досі зберігається довга тріщина углиб землі. Саме звідси витікає традиційного зображення черепа біля Розп'яття.

«ДивенСвіт»

Розп'яття Христове; Константинополь, XIII ст.; ікона знаходиться нині в Берліні, музей Боде (Bode-Museum)

ХІ

ПРИКРИВАЮЧИСЬ ЗАХИСТОМ ПРАВОСЛАВНИХ...

Айдер Муждабаєв до 2014 року працював у Москві. Згадує, коли сталася анексія, навіть найліберальніші російські колеги-журналісти, які співчували Майдану, раптом кардинально змінилися, їх ніби підмінили. Усі без винятку захворіли на «кримнашизм», а на Айдера вчорашні друзі почали дивитися як на «класового ворога». Звісно, залишатися у Росії він не міг і не хотів. Зараз Айдер працює заступником генерального директора телеканалу АТР і вважається одним з найкращих публіцистів України. Запитую, якою мовою йому зручніше говорити. «Спробую українською», – каже Айдер. Це було перше його інтерв'ю, яке повністю дав українською мовою! А почали ми з футболу...

► Ти вболівальник?

А. Муждабаєв: Футбол займає у моєму житті значне місце, тільки не зараз...

► Коли відрізало?

А. Муждабаєв: Після анексії. Навіть раніше... Я симпатизував Україні ще до того, як сюди переїхав, а значна частина футбольних фанатів у Росії стали надто ура-патріотичними, на трибунах з'явилися гасла з політичним присмаком. Було гидко від цього. Влада повністю підім'яла під себе фанатські рухи, багато з них підпорядковані ФСБ. Зараз увесь футбол

вмонтований у правлячий режим, який і таким чином впливає на громадську думку та формує образ Росії як країни-переможниці у всьому.

► Проведення в Росії чемпіонату світу з футболу додало ще один пазл до цього міфу...

А. Муждабаєв: Великий пазл!

► То ти матчів не дивишся?

А. Муждабаєв: Ні. Принципово не дивлюся. Цей чемпіонат був отриманий кримінальним шляхом, Кремль купив голоси членів ФІФА. Мій друг, російський спор-

тивний журналіст Ігор Рабінер, за два роки до анексії написав книгу, яка мала назву «Як Росія купила чемпіонат світу з футболу». Ця книга є в Інтернеті, і там детально описано, як Кремль поступово і цілеспрямовано купував голоси членів виконкому ФІФА. Після цього корупційного скандалу була анексія Криму, дві війни – на Донбасі і в Сирії, збитий малайзійський «Боїнг»! А ще «дрібна» деталь – чотири роки тому Росія повністю фальсифікувала Олімпійські ігри! Причому цим займалася держава,

і це доведено! Дивуюся, як після усього цього в світі залишається такий низький рівень розуміння, що собою являє сучасна Росія?!

Як на мене, зараз ситуація значно гірша, ніж була 1979 року, коли Радянський Союз напав на Афганістан. Тоді світ виявився більш принциповим і єдиним, а зараз він розхристаний. Бачимо як світ, по суті, здається Росії. Проведення цього чемпіонату – жах і ганьба. Це жест підтримки Путіна, і, як наслідок, спостерігаємо кристалізацію рейху – весь російський

народ об'єднується навколо ідеї переваги російської нації. Ну, один в один як у Німеччині 1936 року! Одні більше люблять фюрера, інші менше, але головне – є сильна країна, на яку усі мусять зважати, боятися її і поважати.

► Останнім часом західні країни явно йдуть на повіді у Путіна. Яскравий приклад – недавній візит президента Франції Макрона до Росії, де він у компліментарний, майже запопадливий спосіб говорив з Путіним...

Продовження на 5 стор. ▼

ПРИКРИВАЮЧИСЬ ЗАХИСТОМ ПРАВОСЛАВНИХ...

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

А. Муждабасв: У мене склалося враження, якби Путін попросив Макрона поцілувати йому руку, то він би поцілував. І не тільки руку. Здалося, Путін сам не очікував такої поведінки від президента Франції.

► **Чому так змінилася поведінка Макрона? Одрозу після перемоги на виборах він досить жорстко висловлювався щодо Росії і Путіна, не пустив на свою першу пресконференцію російських пропагандистів з «Раша Тудей»...**

А. Муждабасв: Макрон – популіст. На жаль, у країнах Заходу до влади приходять махрові популісти. Вони можуть бути праві, ліві і такі, як Макрон, без явного політичного крену в якийсь бік. Він бачить, що «Раша Тудей» французькою мовою розповідає французьким фермерам, що ваш сир не має достатньо покупців, а в Росії величезний ринок збуту. Рейтинг самого Макрона через певні непопулярні дії падає, і він думає, що нічого страшного, якщо поїде до Путіна як миротворець, спробує відновити економічні зв'язки і заробить додаткові бали. Насправді це зрада європейських принципів і цінностей, а також зрада України.

Схожа ситуація і з Німеччиною. Риторика Меркель також змінилася. Мої німецькі друзі здивовані її поведінкою і вже не впевнені, що вона така принципова, як здавалося раніше. Зрештою, будівництво «Північного потоку-2» – це вже не слова, а конкретний крок. Америка відкрито виступає проти цього будівництва, одні країни Європи – за, інші – проти. Росія свого добилася – розділяє і володарює. Європа у цьому питанні розділена.

Крім того, в Європі зараз сильний антиамериканізм. Наприклад, за останніми соціологічними опитуваннями, лише 12 відсотків німців вважають Сполучені Штати союзником, натомість майже 50 відсотків вважають Росію релевантним політичним союзником. Це жахіття! У Берліні (і Східному, і Західному) зараз найпопулярніша партія – SPD. Це проросійська партія, спадкоємці комуністів... Таке враження, що німцям пам'ять відняло. Але питання не до людей, а до політиків. Люди там живуть у своє задоволення, не зацікавлені в політичних, а тим паче геополітичних питаннях.

І політики не хочуть навантажувати своїх громадян, не хочуть їм розповідати про складні і неприємні речі. Політикам треба забезпечити народу затишне життя. А без газу воно буде не таким комфортним. Звісно, їм хочеться чимшвидше відмінити санкції і налагодити економічну співпрацю з Росією. Нинішні європейські лідери дуже нагадують тих, які там були перед Другою світовою війною. Напрошується ще одна паралель з періодом перед Другою світовою війною. Яка країна в Європі зараз твердо виступає проти Росії...

► **Великобританія.**

А. Муждабасв: І все! Третя світова війна вже йде. Але це гібридна війна. І Путін у ній виграє. На відміну від Гітлера, захоплює європейські країни в інший спосіб. Майже захопив Францію, президент якої, як ми бачимо, лояльний до Росії. Майже захопив Німеччину через економічні важелі. Про інші країни й мови нема. Втім, вони не так важливі. У материковій Європі заправляють Німеччина і Франція. А там суспільна думка, еліти на боці Росії. У Німеччині в ефірі національних телеканалів не можна казати, що Путін – диктатор, що Росія – авторитарна держава. Можна казати, що Росія – держава, яка має проблеми з демократією. Яскравий приклад такого цинізму – ситуація зі збитим малайзійським «Боїнгом». Усі знають, що його збила російська держава. За схожий терористичний акт Каддафі був підданий політичній анафемі, повній ізоляції і економічним санкціям. А малайзійський «Боїнг» світ проковтнув. Коли речі не називаються своїми іменами, коли Путіна не називають диктатором, а Росію – терористичною державою, прогресу у боротьбі з цим режимом не буде.

► **Виходить, Путін справді всіх перемагає? Невже виявився мудрішим і хитрішим за весь світ?**

А. Муждабасв: Він не геній, не монстр, він звичайна людина, яка долею випадку опинилася на такій посаді. А тим, ким став, має завдячувати російському народу, якому після Єльцина був потрібен вождь, навколо якого можна було об'єднатися. Крок за кроком Путін робив те, чого від нього очікували росіяни. А ще відповідальність за того Путіна, якого бачимо зараз, лежить на західних

лівацьких суспільствах. Наприклад, впливовий журнал «Тайм» чотири чи п'ять разів ставив портрет Путіна на обкладинку і визнавав його найвпливовішою людиною року. Що може статися з психікою людини, яка виросла на околиці Пітера, виховувалась у підворотті, потім була на десятих ролях у КГБ, носила Собчаку портфель, і раптом на нього звалилася посада президента, бо Єльцин вважав його керованим. А через деякий час Путін побачив, що усі його сприймають як великого вождя.

► **Режим Путіна все частіше порівнюють з гітлерівським рейхом...**

А. Муждабасв: Я свого часу читав кілька книжок про зачаткування гітлерівського рейху, це як крапля води подібне до того, що нині робиться в Росії.

► **Він свідомо наслідує цей режим чи це відбувається мимоволі?**

А. Муждабасв: Путін не здатний сам щось придумати. Він хороший тактик, але геть поганий стратег. І завжди діє за одним сценарієм. Згадайте анексію Криму. Спочатку категорично заперечував, що там є російські війська. Казав про самооборону, зелених чоловічків... Це була така тактика. Чекав на реакцію США та країн, що підписали Будапештський меморандум. Не дочекався. І зрозумів, що може рухатися далі: оголошувати Крим частиною Росії. Бо не побачив американського флоту навколо Криму. Якби він там був, якби оточив Крим, ситуація була б схожа на Карибську кризу, мовляв, ми звідси підемо, коли ви підете. Але цього не сталося, і у Путіна руки були розв'язані. Крим він подарував своїм фанатам і отримав 90-відсотковий рейтинг. А 10 відсотків опозиційно налаштованих до режиму росіян завдяки Чемпіонату світу з футболу зрозуміли, що Путін всесильний, і змирилися – тепер святкують разом з усіма співвітчизниками перемоги рейху.

► **Якось безнадійна, песимістична картина вимальовується. Що ж у цій ситуації робити Україні, якій нікуди дітися від цього божевільного сусіда. Майже усі постімперські нації переросли хворобу великодержавного шовінізму, окрім Росії, яка досі залишається імперією, хоча і урізаною. Імперії**

завжди хочуть розширитися чи принаймні відновлюватися. Тобто для України це вічна проблема, вічна загроза...

А. Муждабасв: Україна має максимально активно працювати з тими політиками, журналістами, суспільними середовищами в Європі та Америці, які тверезо дивляться на речі. Наразі ми погано з ними працюємо. Але Путін нам допоможе. Бо він не зупиниться. Головний принцип диктатора – це принцип велосипеда: коли перестаєш крутити педалі – падаєш. Путін змушений «крутити педалі». І він утне щось таке, що викличе справжній жах у світі. Але, боюсь, що це жахіття буде робити тут, в Україні. Йому не треба тероризувати Німеччину чи Францію, вони і так лояльні. Російські спецслужби будуть дедалі більше дестабілізувати ситуацію в Сирії, щоб підживлювати міграційну кризу задля перемоги популістів.

Другий напрям – це вплив на політичну ситуацію в Україні. Операція Бабченка – це операція проти України, а не Бабченка. Їм розходиться вбити не Бабченка чи ще когось, їхня мета – вбити Україну. Усі провокації, які були і ще будуть – напади на синагоги, на ЛГБТ, на ромів – це все спецоперації російських спецслужб. Немає ніякої «Тверезої і злої молоді», такої організації не існує. Є одна структура, яка цим усім займається, вона називається ФСБ Росії. Вони моніторять ситуацію в Україні, суспільні настрої, і коли побачили, що є проблеми з ромами, вирішили використати це для провокації. В Україні можуть когось недолюбувати, зрештою, такі явища є у всьому світі, у всіх країнах, але в Україні за це не вбивають. Немає в українському суспільстві радикальних поглядів, це все привнесено штучно. Це в Росії є нормою вбити людину за інший колір шкіри чи розріз очей. Якраз в Росії процвітає ксенофобія, виплекана владою. Російські спецслужби «кришують» усі радикальні організації. Спонсорують їх і в Україні. У мене немає жодних сумнівів, що в останньому погромі ромів у Львові простежується рука Москви. Ми повинні розуміти, що воювати з Росією доводиться не лише на фронті, а й у тилу. Зараз, напередодні президентської виборчої кампанії, диверсійна діяль-

ність буде активізуватися. Нас очікує брудна політична боротьба на тлі російських провокацій. Росія хоче тероризувати Україну. Українці повинні це розуміти і не бути пішаками, маріонетками Путіна.

Але найстрашніше, що нас чекає, це реакція Москви на об'єднання української Церкви. Зараз вона бореться проти цього так званими дипломатичними методами: це як і з Чемпіонатом світу з футболу, з валізами грошей їздять по помісних православних Церквах. А коли Вселенський патріарх визнає, що Україна має право мати помісну Церкву, почнуться такі провокації, яких навіть не можемо уявити. Бо для Росії втрата впливу на православ'я – такий самий жах, як втрата України після Майдану. Соціологічні опитування показують, що 80 відсотків парафіан УПЦ МП без жодних сумнівів перейдуть до нової української Церкви. Це означає, що Московський патріархат в Україні не буде існувати. Найбільша православна громада – в Україні (кількість православних тут більша, ніж у Росії), і вона виходить з підпорядкування Москви! Для Путіна це катастрофа. Це кінець імперії. Можливі навіть бойові дії під приводом захисту православних. Згадайте, під яким приводом намагалися створити Новоросію: захистити права російськомовних! Тепер можуть піти війною, прикриваючись захистом православних. Вплив на православ'я – останній рубікон для російської імперії.

► **Твоє прізвище у так званому розстрільному списку. Як змінилося твоє життя після справи Бабченка?**

А. Муждабасв: Мое прізвище на першому «почесному» місці цього списку. З одного боку, це мало би тішити мене самолюбство, але з іншого, якщо серйозно, то моє життя відчутно змінилося, і не у краший бік. Я не маю свободи пересування, завжди зі мною охоронець. Але розумію, що це потрібно, бо загроза моєму другу Аркадію була цілком реальною. Ба більше! Аркадій вважає, що спочатку планували вбити не його, а мене. Він має значно більше інформації, ніж я, і якщо так каже, то, очевидно, не безпідставно.

**Наталія Балюк,
«Високий Замок online»,
текст скорочено**

Як стверджував сам художник, це знайомство мало вирішальний вплив на формування його світогляду й естетичних поглядів. «Заслугою творів Франка зглядом мене, – писав Ю. Панькевич, – було се, що справді сей великий «каменярь» розбив сю пансько-консервативну скалу мертвої традиції, в яку поставили мене обставини, і в якій мені було тісно» (Ж. «Рогатинець». – Рогатин, 1924, № 5–6, с. 114–115).

ЮЛІАН ПАНЬКЕВИЧ

Особливо міцні дружні взаємини встановилися між Ю. Панькевичем та І. Франком у 1900-х роках. Крім спільної роботи в Науковому товаристві ім. Т. Шевченка та Товаристві прихильників української літератури, науки та штуки, їх зв'язувала щира симпатія. Письменник відвідував Ю. Панькевича у шпиталі, підтримував матеріально, хоч і самому було непереливки. Він допоміг художникові отримати замовлення на переклад «Пригод Тома Соєра» Марка Твена і надрукував його у «Літературно-науковому вістнику». Ю. Панькевичу Іван Франко довірив ілюстрування антології української лірики «Акорди» (1903 р.). Він спричинився й до того, щоб НТШ виділило кошти на поїздку Панькевича до Києва, де він плідно попрацював як художник, мав змогу побачити оригінальні автопортрети Т. Шевченка і його фотографії, робити з них копії. Вже у 1904 році образ Т. Шевченка знайшов своє втілення в кількох невеликих портретах, виконаних пастеллю.

Приблизно тоді ж, 1904 року, Юліан Панькевич намалював перший із портретів Івана Франка, на якому

ЗАГАДКОВА ІСТОРІЯ ВТРАЧЕНОГО ПОРТРЕТА

Одним із художників, хто малював прижиттєві портрети Івана Франка, був Юліан Панькевич (1863–1933). Перша зустріч художника з Іваном Франком відбулася під час подорожі по Тернопілля: «Вперше стрінувся з Франком, – згадує він, – в час студентської мандрівки Тернопіль-Чернівці в 1884 або 1885 році. Вдруге в 1889 році я зайшов в домівку Франка у Львові за його творами, де застав М. Павлика. Одна чи дві кімнати (не тямлю вже певно) і кузня, – здається десь то в околиці вул. Зиблікевича. Мешкання засипане було безліччю книжок – творами Франка, Павлика, Драгоманова» (Лист до В. Гнатюка. Архів ЛНБ ім. В. Стефаніка НАН України, № 434, п. 9).

зобразив його за письмовим столом у робочій кімнаті. У спогадах, написаних 1924 року і опублікованих цього ж року в журналі «Рогатинець» (№ 5–6), який виходив у м. Рогатині, Ю. Панькевич писав: «Востаннє зійшовся я ближче з Франком у році 1900 і пізніше. Потім поручив мені змалювати його портрет. За цілий цей час зазначував я незвичайну скромність, невибагливість його способу життя (тоді мешкав уже Франко в своєму власному домі на вул. Понінського)».

Звичайно, можна сумніватися, чи Іван Франко просив художника намалювати його портрет. Радше погодимося зі спогадами Ю. Панькевича, що їх переповів М. Керницький, який дружив з художником під час свого вчителювання у Рогатині в 1920–1923 роках. Він пише: «Не раз Ю. Панькевич просив у І. Франка написати його портрет. Але поет завжди збував ці прохання жартами, а нарешті заявив рішуче, що він не пан, щоб давав себе малювати». (Жовтень, 1962, № 8, с. 132). І все ж портрет був намальований, і намальований таки з натури.

«Батько не хотів позувати, – згадував син письменника Тарас Франко, – пожалував часу. Художник примістив свій мольберт біля письмового стола батька і так малював його під час напруженої умової праці, коли очі дивились униз. Вийшло напрочуд гарно» (Т. Франко. Про батька. Київ, 1956, с. 145). У літературі цей портрет чомусь відносять до 1910 року. Хоч насправді в 1910 році, як відомо, Франко був уже тяжко хворий, з покрученими хворобою руками і навряд чи міг сидіти за столом і «напружено умово працювати».

Портрет не зберігся, а уявлення про нього дає невеличка фотографія, зроблена в кабінеті письменника в день його похорону, та короткий опис у спогадах акад. Михайла Возняка: «Спить спокійно. Від вісь-

мох літ – се перший спокійний сон... В головах прегарний портрет роботи Панькевича. Іван Франко в силі віку за письмовим столом. Гарне лице поета неначе дивиться з стіни на себе самого в домовині та на все, що діється кругом» (М. Возняк. Пам'яті Івана Франка. (Опис життя, діяльності й похорону). Відень, 1916, с. 52).

А далі починається цілком детективна історія, пов'язана з цим портретом. Доля його невідома: можливо, він згорів у полум'ї II світової війни, а може висить у чийсь кімнаті просто як портрет українського письменника.

Знаємо, що в 1930-х роках портрет вивезли зі Львова. У 1931 році син Івана Франка Петро, хімік за освітою, підписав контракт з урядом Радянської України і на правах іноземного спеціаліста разом з родиною виїхав до Харкова, де до 1936 року працював у Науководослідному інституті хімічної та молочної продукції. У Харкові Петро підготував до друку кольоровий плакат «Іван Франко», на якому мав бути портрет письменника, його фотографії і пояснювальний текст. До видавництва «Мистецтво» Петро Іванович надіслав непубліковані фотографії батька і два кольорових портрети для репродукування одного з них на плакаті.

Копії ні з фотографій, ні з портрета не було зроблено. 20 липня 1936 року родина П. Франка виїхала у відпустку до Львова, де й залишилась, бо на повернення радянське консульство не дало візи. Це врятувало його сім'ю від сумної долі тисяч галичан, котрі 1937 року проживали на Великій Україні.

ПЕТРО ФРАНКО

У Львові Петро Франко робить спроби повернути особисті речі, бібліотеку та архіви, які залишилися у Харкові, а також за всяку ціну

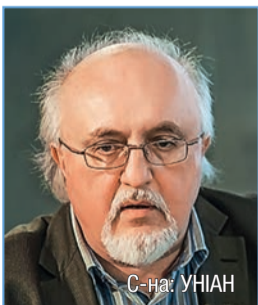
портрети і фотографії батька, оскільки видавництво «Мистецтво» плаката не видало і видавати не збиралося. Офіційної угоди між видавництвом та Петром Франком не було.

Починається багаторічна тяганина, що полишила у Львівському літературно-меморіальному музеї Івана Франка чимало листів. Петро Франко звертається до видавництва «Мистецтво», до Ради Міністрів України, до дирекції інституту, де працював, до Міністерства закордонних справ Польщі у Харкові, консульства України у Львові та до інших організацій, які, на його думку, змогли б допомогти повернути фотографії та портрети. [...] Листування велося до квітня 1939 року. Чи продовжував Петро Франко вимагати повернення портретів і фотографій Івана Франка після воз'єднання, невідомо. Можливо, він, як депутат Верховної Ради УРСР, особисто їздив до Харкова і в Київ, однак результати тих поїздок у документах не залишили жодних слідів. Портрет письменника роботи художника Юліана Панькевича не повернувся й не зайняв свого місця в робочій кімнаті Каменяря.

У 1980-х роках до музею дійшли чутки, що портрет І. Франка нібито знаходиться у великого шанувальника і знавця живописного мистецтва російського письменника Олексія Толстого. До Москви вирушила дочка Петра Франка Віра Петрівна, яка була особисто знайома з дружиною Толстого, проте поїздка нічого не дала. У колекції Толстого такого портрета не було. Портрет пропав. Але живе надія. Може, колись, цілком випадково, його впізнають і повернуть у рідну оселю.

Ось така історія створення і життя портрета Івана Франка пензля художника Юліана Панькевича. [...]

Зиновія Стець, старший науковий працівник Львівського національного Музею Івана Франка.
Подано за: «Франко:Наживо»

Думи мої...

[...] Так само як заборонили Компартію, потрібно було різко заборонити московське православ'я в Україні. У Болгарії було кілька розламів Церкви, цей процес постійно супроводжувався скандалами, чубилися-ворогували, поки за одну ніч не вирішили: буде одна-єдина Церква – і все. Старовірів лишилося якихось 20 тис. упертих. Тобто хай собі й лишаться ортодокси, їх із часом буде жменька, але держава має

втрутитися в такі процеси, вони не повинні відбуватися стихійно, держава має свої інтереси педалювати. Хтось повинен спочатку прийти в Почаївську лавру й подивитися, що вони там продають і про що людям говорять. А продають вони там антиукраїнські книжки. То ж антиукраїнська діяльність, чому це триває безкарно?... Якщо ти ненавидиш країну, у якій

живеш, ненавидиш її народ і висловлюєш це публічно, то яке ти маєш право бути громадянином України? Я не розумію.

А свідки Єгови? Вони не йдуть в армію, бо їм не дозволяє їхня релігія. І ми їх захищаємо? А інші діти лягають трупам, захищаючи Україну, у якій іде війна, вони ж захищають і цих «свідків». Для них існують тільки вони, свідки Єгови, а все інше їм по цимбалах. Оце спільнота, яка має жити, а решта хай гине. Навіть ромів можна у військо відправити, спробувати соціалізувати, бо вони мають працювати, якщо живуть тут, нарешті, поважати інші народи, на землі яких живуть.

Юрій Винничук, письменник.

Підготувала Інна Корнелюк. Проект Антіна Мухарського «Національна ідея модерної України». Інтерв'ю з митцями, філософами, лідерами думок. «Тиждень.ua». Подано фрагмент розмови

До 125-річчя від дня народження Патріарха Йосифа Сліпого і 55-річчя його звільнення з неволі

ПАТРІАРХ ЙОСИФ В КОНТЕКСТІ «ОСТПОЛІТІК» ВАТИКАНУ (8)

Коли керівники «Остполітік» даремно зосереджували свої сили, щоб зірвати, на їх думку, рясні плоди наближення до Московського Православ'я, сам Папа Павло VI звірився одного разу Патріархові в безплідності такої політики: «Ми пішли на стільки уступок православним, а вони досі й пальцем не ворушили».

Переконаний в майбутньому краху «Остполітік» Ватикану і у всезростаючій неприхильності Римської курії до УГКЦ, Патріарх, побоюючись, щоб наша Церква, унаслідок дальшого переслідування, не залишилась згодом без ієрархії в Україні, вирішив проти волі Курії й без благословення Папи, висвятити нових владик. Це він зробив 2 квітня 1977 р. в монастирі «Студіон», вважаючи цей осідок «абация нулліус», тобто виключною його територією, де він – єдиний владика й господар.

Владиками стали найтісніші співробітники Патріарха, а саме: монах-студит Любомир Гузар (1933-2017), Глава УГКЦ в роках 2001-2011, о. Іван Хома (1923-2006), Проректор базилики Святої Софії і о. Степан Чміль (1914-1978), селезіянин, найбільший приятель Патріарха. Такий крок був насправді таємний, навіть куріальним чиновникам, а коли вони дізнались про те, якщо вірити поголокам, про які ми дізналися лише набагато пізніше, вони були готові вилучити з Церкви Патріарха Йосифа і нових владик, хоч сягнули висновку, що існувало багато більше причин, щоб цього не робити, ніж навпаки. Якщо б вони вилучили Патріарха Йосифа з Церкви, в середині Католицької Церкви була б створилась інша національна католицька Церква на приклад китайської, і це

Львів, 27 серпня 1992 р. Повернення Патріарха Йосифа Сліпого до України. Від леговища труну з прахом Отця Йосифа несуть по місту до тих місць, що зв'язані з життям і працею Отця Ректора і Митрополита Йосифа, і близько 19-ої години процесія наблизилась до собору св. Юра

було б водночас згіршенням для всіх Церков, з якими Рим вів екуменічний діалог, які б напевно зірвали всі зв'язки, мовляв: «Як не вмієте шанувати ваших героїв, навіть таку людину, що відсиділа вісімнадцять років в каральних таборах в Сибірі за вірність апостольському престолу, як же тоді можна буде мати довіру до вас?». А пізніше, хто б наслідився вилучити з Церкви ісповідника віри? Єдині, що напевно тішилися б таким кроком, були б очільники РПЦ, які ніколи не бажали, ще й сьогодні не бажують, добра Українській Греко-Католицькій Церкві. Хіротонії владик були безповоротною реальністю, хоч ніхто з висвячених владик не користувався своїми правами, поки Папа Іван Павло II декретом від 1996 р. не визнав їх з юридичної точки зору легітимними владиками, дванадцять років після смерті Патріарха.

За той час, коли Патріарх боровся з Ватиканом за помісність своєї Церкви (це він робитиме до кінця

свого життя), запал до дальшого ведення «Остполітік» врешті почав вже згасати. Ну й за Папи Івана Павла II така політика не була і йому самому до вподоби, бо він знав, що РПЦ була ніщо інше, як частиною державної влади, згідно їхнього богословського поняття: «Держава утримує Церкву, а Церква молиться й благословить дії держави». Папі було більш, ніж відомо, що «Остполітік» не вдасться реалізувати, бо виріс у комуністичній Польщі і добре знав їх єхидну політику.

Патріарх Йосиф, вкінці, вийшов переможцем проти «Остполітік» Римської курії, бо воздвигнув нашу Церкву тоді, коли вона животіла, роздмухав новий запал у душах, в котрих вогник любові до свого краю й Церкви поволі-поволі згасав! Він підняв нашу Церкву на досі нечувані висоти, з'єднав народ, і, хоч не отримав офіційного визнання Патріархату від Ватикану, все ж і не отримав заперечення його. Сьогодні всюди по наших церквах, в Україні і поза нею, коли священи-

ки й вірні моляться за главу Церкви, вони його називають «Патріархом», та й вітають його таким титулом.

Отець Вільгельм де Фріз, професор Східного Інституту в Римі, писав: «Патріархати постали з низів і не були схвалені якимсь декретом Вселенського Собору чи Папою. В основу постанов патріархатів лежать традиції. Тому дуже важливо українцям зрозуміти, що традиція творить право; тому вони повинні створити таку традицію, а потім, посилаючись на неї, створити таке право». Патріарх Йосиф почав Вселенського Архієрея Павла VI, як він пише у своєму Заповіті: «Не схвалите Ви, схвалить Ваш Наступник... Бо вже тому, що ми, наша Українська Церква, існуємо, ніколи не можемо відмовитися від Патріархату».

От серцевина ставлення Патріарха по відношенню до Ватикану і його «Остполітік»: бути голосом переслідуваної своєї Церкви і відродити її на основах Патріархату. Мав він право на це? Боровся він за справедливу справу? Відповідь дамо устами Папи Івана-Павла II, який напередодні свого пастирського візиту до Канади, сказав над домовиною Патріарха в Соборі Святої Софії, що «Митрополит Йосиф Сліпий боровся за справедливу справу!»

Молімося до Всевишнього, щоб справа, яку Патріарх Йосиф розпочав, – встановлення Патріархату для нашої Церкви – успішно завершилася, і це також завдяки нашим зусиллям! (кінець серії)

Для «ХГ» о. Євген Небесняк

ХГ

З ДИТИНСТВА У ВІЙНУ

Вжив у Амвросіївці, Савур-могілі та Степанівці. У свої 19 Віталій Шевчук з Кожушок вже добре знає, як це – вибиратися з «котла», де кожна хвилинка важлива і будь-яка помилка може коштувати життя. Знайомство Віталіка з військовим життям розпочалося ще в такому далекому та мирному вересні 2013 року. «Разом зі старшим братом Олександром вирішили підписати контракт військовослужбовців, адже у нас в місті досить тяжко знайти гідну роботу. Тож зупинились на тому, що служба за контрактом

не найгірший варіант», – розповідає Віталій. Брати Шевчуки пішли разом до рідної Новоград-Волинської 30 ОМБр у реактивно-артилерійський дивізіон. На той час вони навіть не підозрювали, що чекає їх попереду.

Весна 2014 року, перший від'їзд з рідної домівки. Бригада була введена до Миколаєва на навчання. Уже тоді в серцях хлопців відчувалась неспокій, можливо, навіть страх... Як виявилось, не дарма. Наступні події їхнього життя закарбувалися назавжди як в пам'яті, так і в

серцях страшною міткою – «війна». Хіба ж колись хтось припускав, що 19-річні хлопці, які ще життя не бачили, будуть воювати разом з дорослими і рятувати життя в нашій мирній країні? Віталік бачив дуже багато, от тільки згадувати про це не хоче, воліє жити сьогоднішнім днем. Хоча минуле з пам'яті і не зітреш – серпень 2014-го залишиться там назавжди. На той момент Віталіку тільки-но виповнилось 19 років, а він вже побував в найгарячіших точках карти АТО: Амвро-

сіївка, Савур-могила, Степанівка – таким був його маршрут.

«Ніч з 13 на 14 серпня була, мабуть, найстрашнішою за весь час. Командир дав наказ виходити зі Степанівки. Відразу за колонами наших хлопців ішла "зачистка". Вихід зі Степанівського котла був тяжким та дуже страшним», – згадує він. Віталік зізнається, що, незважаючи на постріли та вибухи, думали лиш про одне: скоріше б додому. Можливо, думка про рідний дім чи то Боже благословення вряту-

вало в ту ніч Віталіка – він усе ж повернувся додому. При виході зі Степанівки «Урал» потрапив під обстріл та перевернувся, дехто з хлопців опинився під ним, декого відкинуло вбік, але, на щастя, всі залишилися живими.

Далі Віталія чекав важкий курс реабілітації. Після нього – короткий відпочинок удома та знову АТО. Незважаючи на отримані травми, разом з братом він все ж продовжив боронити рідні кордони.

Продовження на 8 стор. ▼

3 ДИТИНСТВА У ВІЙНУ

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

А потім Віталік з передової, навіть без відпочинку, вступив до Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного. І сьогодні віддано несе службу та поглиблено вивчає свою справу. Мріє в майбутньому стати офіцером. Як відмінник служби щороку бере участь у параді до Дня Незалежності України. Віталік каже, що досить довго доводилось призначуватися до навчання, адже він звик уже до зовсім іншої служби, де інші правила.

Попри брак часу юнак

завжди знаходить вільну хвилину для свого хоббі. Він – кандидат у майстри з гирьового спорту. А ще не раз виборював першість у змаганнях від рідної академії. На жаль, хлопець рідко буває дома. Такий вже зворотний бік навчання. Дуже сумує, адже рідна домівка для нього, ніби місце, де всі проблеми розчиняються. Він дуже цінує кожну зустріч з братом, адже їм так мало доводиться бачитись – Олександр і нині боронить схід України.

Так склалось життя Віта-

лія, який змушений був дорослішати не по роках, бачити те, що зруйнувало його безтурботну юність. Його життя кардинально змінилось та, мабуть, не в гірший бік. Адже, незважаючи на все пережите, він досягає бажаних вершин, зовсім не марнує життя як багато його однолітків, бо вміє цінувати кожну хвилину. Він – простий хлопчина, яких серед нас чимало. От тільки з його вуст ви ніколи не почуєте скарг, може тому, що він добре знає: гірше, ніж «там», не буде.

Подано за: novograd.city

XII

ПРОЕКТ МУЗЕЮ МАЙДАНУ – ЦЕ ХОДІННЯ ПО ЛЕЗУ НОЖА

Для того, аби побудувати в Києві музей, присвячений подіям на Майдані Незалежності на початку 2014 року, в Україні провели відкритий міжнародний конкурс. У ньому змагалися 66 проектів з 12 країн світу. Першу премію в номінації «Музей революції гідності» зрештою здобув проект «Штурм пагорба» німецького архітектурного бюро Kleihues + Kleihues. Попри те, що за проектом берлінців будувалися та будуться музеї в усьому світі, архітектор Ян Кляйгус (Jan Kleihues) каже, що український проект для нього унікальний, адже він одночасно є і меморіалом загиблих під час тодішніх трагічних подій. DW поговорила з архітектором про сам проект і те, скільки часу потрібно на його реалізацію.

DW: Чому ваше архітектурне бюро взяло участь у конкурсі на проект побудови «Музею революції гідності» в Києві? Що викликало ваш інтерес?

Ян Кляйгус: Ми загалом уже будували музеї та брали участь в реалізації інших музейних проектів. Будівництво музеїв для архітектора – одне із найцікавіших завдань в принципі. Але в цьому випадку йдеться про дуже специфічну тему – це не звичайний музей мистецтва. Тут ідеться про надзвичайно політичне завдання, і це, звісно, нас дуже зацікавило.

DW: Це для вас виклик – виконати проект так, аби він не був кимось використаний у політичних цілях?

Ян Кляйгус: Звісно, це ходіння по лезу ножа. Звичайно, дуже важливо випадково не звернути на шлях патетики в тому, що стосується форми вираження. Ми

дуже довго розмірковували про те, наскільки ймовірно, що таке дійсно трапиться. Але із поставленого завдання ми побачили, що це хоч, звісно, за змістом і крутиться навколо Майдану, минулих подій, але музей також чітко орієнтований на майбутнє і має виражати певну свободу і гнучкість, які дозволяють використовувати інші форми презентації та інший зміст.

DW: Який головний меседж ви хочете передати за допомогою проекту? Як митець і архітектор.

Ян Кляйгус: Ідеться про меморіал, який реконструює шлях революціонерів і який має нагадувати про жертв революції. Цей шлях іде вгору повз готель «Україна» та Міжнародний центр культури і мистецтв [колишній «Жовтневий палац».—Ред.] та завершується на пагорбі. Там і має бути розташований наш музей. Наша ідея полягала в тому, аби про-

довжити цей шлях у самому музеї та навколо нього. Тобто ми маємо два-три шляхи, які йдуть змійкою вгору, до останнього рівня музею. Звідти відкривається вигляд згори на горизонт Києва, але водночас і на сам Майдан. Тут і розташовано, власне, вхід до музею. Таким чином ви рухаєтесь вниз змійкою й виходите з будівлі знизу. Для нас важливо було таким чином показати дві перспективи: з відстані, коли музей представлений як своєрідний пам'ятник, але, що дуже важливо, також зблизька. Це меморіальні цегляні «ніші», анархічно створені родичами загиблих на Майдані, в кожній з яких розміщене фото кожної жертви. І ці ніші ми розмістимо в фасаді. Таким чином ми намагаємось інтегрувати ці своєрідні символи в музей з обох перспектив.

DW: Як виглядає ситуація із реалізацією проекту?

Чи були вам поставлені якісь часові рамки?

Ян Кляйгус: Спочатку треба буде, скоріш за все, доробити деякі деталі, як це відбувається у випадку не лише будь-якого музею, але й будь-якого проекту взагалі. Поки що не встановлений ані термін початку, ані термін завершення будівельних робіт. Щодо будівництва такого проекту, особливо з огляду на політичне тло, через яке, безсумнівно, виникнуть певні делікатні моменти, то я виходжу з того, що це буде щонайменше шість років. Це може бути і довше, і швидше. Але ж ми тут маємо справу не з шопінг-моллом.

Я хочу зазначити, що ми дуже пишаємось тим, що маємо змогу працювати над такою темою в Україні. Адже це фактично унікальний випадок, коли на зведення будівлі, яка має таке велике національне значення, оголошується між-

народний конкурс, у якому зрештою ще й перемагає міжнародне архітектурське бюро. У Німеччині це радше рідкість. Тому в Україні, судячи зі всього, дещо все ж відбулося.

DW: Ви кажете про унікальність. Тобто ваше архітектурне бюро не мало жодних схожих проектів у минулому?

Ян Кляйгус: Наше бюро збудувало музей сучасного мистецтва в Чикаго, наше бюро брало участь у реалізації національного музею мистецтва, архітектури й дизайну в Осло. Ми зараз будуюмо музей в Італії. Тобто ми загалом вже будували музеї поза межами Німеччини. Але що стосується України і того, що там відбувалося, то це явно не повсякденна справа. І від такої країни, як Україна, я цього, чесно кажучи, не очікував, і це мені видається чудовим!

(А.Ф.)

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті. Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5